

แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือเรื่องที่สำคัญของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงครามกรณีศึกษา : เรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไข
ปัญหาได้¹

ศุรีย์พร สุภชัยพานิชพงศ์²

ดร.ผกาวิดี สุพรรณจิตวนา³

ดร.ปะการัง ชื่นจิตร⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะปัญหาและสภาพข้อพิพาทเรื่องที่สำคัญของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่สำคัญของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่สำคัญ:กรณีเรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่สำคัญของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม กำหนดกรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ได้แก่ เรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติ:การบุกรุกป่าประโดงสาธารณะพื้นที่หมู่ 6 และกรณีเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้:การบุกรุกป่าประโดงสาธารณะพื้นที่หมู่ 4 โดยทำการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการแก้ไขปัญหาคือพิพาท จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัดจำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน 2 คน รวมสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างนำข้อมูลมาวิเคราะห์คำสัมภาษณ์และสรุปแยกแยะประเด็นที่ได้เป็นข้อค้นพบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุของข้อพิพาท ได้แก่ ความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การขาดจิตสำนึกและความขัดแย้งส่วนตัวของประชาชน 2) การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือพิพาทแบ่งตามความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ผลการเปรียบเทียบกรณีศึกษามีประเด็นที่เหมือนกัน คือ ระยะเวลาและแนวทางในการแก้ไข *ประเด็นที่แตกต่างกัน* คือ ที่มา ลักษณะ แนวโน้มพัฒนาการ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) แนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาคือพิพาทของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงครามควรเป็นไปในเชิงรุก จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและจัดทำมาตรการที่เป็นรูปธรรม

¹ บทความเรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่สำคัญของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม กรณีศึกษา: เรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ดร.ผกาวิดี สุพรรณจิตวนา

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต (สาขาผู้นำภาครัฐและภาคเอกชน) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ กลุ่มวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

⁴ อาจารย์ กลุ่มวิชาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดสมุทรสงครามแต่เดิมนั้นประชาชนในพื้นที่อาศัยการเดินทางโดยเรือ ทำให้ที่ดินส่วนใหญ่จะติดเส้นทางสัญจรทางน้ำ ต่อมาความเจริญเข้ามาในพื้นที่ มีการตัดถนนเข้าสู่ที่ดินจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาที่ดินตาดบอด ไม่มีทางเข้าออกสู่ถนน ประชาชนจึงเกิดพฤติกรรมบุกรุกที่สาธารณะเพื่อใช้เป็นทางเข้าออก หรือใช้สร้างที่พักอาศัย ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา จากสถานการณ์ปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงครามได้ประสบและเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการแก้ไขปัญหาหนี้ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกรณีข้อพิพาทเรื่องพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงครามดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ เพื่อหาสาเหตุความเหมือน ความต่าง ของสภาพการณ์แวดล้อม ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนปัญหาที่ดินให้สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดเช่นเดียวกับเรื่องร้องเรียนประเภทอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะปัญหาและสภาพข้อพิพาท รวมถึงแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์กรณีเรื่องที่ดินดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา: งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาหาลักษณะของปัญหาข้อพิพาท แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหา รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม โดยเปรียบเทียบกรณีเรื่องที่ดินดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ เท่านั้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา: ศึกษา/สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561 จำนวน 5 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การยุติปัญหาข้อพิพาทผ่านวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอมยอมความ นอกเหนือจากการใช้กลไกกฎหมายเพียงด้านเดียวสามารถหาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นข้อมูลแบบอย่างให้จังหวัดอื่น ๆ ภายใต้นโยบายการเจรจาไกล่เกลี่ย รวมถึงได้องค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ในแง่ของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทยต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม : เปรียบเทียบกรณีเรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และนำมาอภิปรายผล นอกจากนี้ยังได้มีการนำเอา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นแนวทางประกอบการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่
4. แนวความคิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์
5. ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา: จังหวัดสมุทรสงคราม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็น 2 วิธี

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ปรากฏ คำสั่ง หนังสือสั่งการ เกี่ยวกับการดำเนินการของศูนย์ดำรงธรรม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในประเด็นปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interviews) จากผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวนไม่เกิน 5 คน โดยทำการกำหนดกรณีศึกษา ดังนี้

กรณีเรื่องที่ดำเนินการจนได้ข้อยุติ : การบุกรุกลำกระโดงสาธารณะ พื้นที่ หมู่ 6 ตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

กรณีเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ : การบูรณาการคณะกรรมการประสานงานพื้นที่หมู่
4 ตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่ดิน
สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม : เปรียบเทียบกรณีเรื่องที่ดำเนินการ
จนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหามาจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษา
ได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ลักษณะปัญหาและสภาพข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด สมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามแต่เดิมนั้นประชาชนในพื้นที่อาศัยการเดินทางโดยเรือทำให้ที่ดิน
ส่วนใหญ่ติดเส้นทางสัญจรทางน้ำต่อมาความเจริญเข้ามาในพื้นที่มีการตัดถนนผ่านที่ดินทำให้เกิด
ปัญหาที่ดินติดขอบไม่มีทางเข้าออกสู่ถนนประชาชนจึงเกิดพฤติกรรมบุกรุกที่สาธารณะเพื่อใช้เป็น
ทางเข้าออกหรือใช้สร้างที่พักอาศัย ประกอบกับสภาวะทางธรรมชาติ เกิดน้ำกัดเซาะริมตลิ่ง จึง
ปรากฏสภาพบ้านส่วนใหญ่ที่สามกจะปักกันอยู่ในน้ำ สร้างความสับสนว่ามีการรุกล้ำที่สาธารณะ
หรือไม่

สภาพสังคมของจังหวัดสมุทรสงครามที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดการขยายตัวของสังคม
ประชาชนจากต่างพื้นที่นิยมเข้ามาซื้อที่ดินในจังหวัดสมุทรสงคราม สร้างสิ่งปลูกสร้างเพิ่มพื้นที่ดิน
โดยถมลำประโดงสาธารณะที่มีอยู่เดิม สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนผู้อยู่อาศัยเดิม จึงเกิด
ปัญหาข้อพิพาทตามมา โดยมีที่มาจากแรงจูงใจของประชาชนมากกว่ามาจากการตรวจสอบพบของ
เจ้าหน้าที่รัฐ

สาเหตุของกรณีข้อพิพาทที่สาธารณประโยชน์ ได้แก่ (1) ความต้องการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่ของรัฐ (2) การขาดจิตสำนึกของประชาชนต่อความสำคัญของที่
สาธารณประโยชน์ (3) ความขัดแย้งส่วนตัวของผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนกับผู้ถูกร้องเรียน

กรณีข้อพิพาทที่สาธารณประโยชน์เป็นเรื่องร้องเรียนที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ
ภายในระยะเวลาที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงครามกำหนดได้ คือ เกิน 30 วัน แตกต่างกันที่
ผลสัมฤทธิ์ของการแก้ไขปัญหา ซึ่งบางกรณีไม่สามารถดำเนินการจนได้ข้อยุติ โดยมีปัจจัยหลาย
ประการที่ส่งผลต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2) การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม

2.1 ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดจะพิจารณาเรื่องที่ได้รับมา เพื่อประสานหน่วยงานในระดับ
พื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

2.2 อำเภอสั่งการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่เบื้องต้นและเข้ารับการกระทำผิดดังกล่าว รวมถึงลงพื้นที่ตรวจสอบร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หากได้รับการร้องขอ

2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงพื้นที่และเลือกใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอม เกี่ยกล่อมผู้กระทำผิด มากกว่าการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีพื้นฐานแนวคิดที่ประชาชนไม่มีเจตนาที่จะยึดพื้นที่สาธารณะเป็นของตนเอง การกระทำผิดเกิดจากความไม่รู้เป็นสำคัญ โดยจะให้ระยะเวลาผู้กระทำผิดปรับปรุงให้พื้นที่ที่ได้รับการรुकู้คืนสู่สภาพเดิมภายใน 30 วัน และตรวจติดตามผลเป็นระยะ

2.4 สำนักงานที่ดินจังหวัด เน้นการให้คำปรึกษาทางกฎหมายที่สาธารณประโยชน์แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ และดำเนินการรังวัดสอบเขตที่พิพาทหากมีการร้องขอ

3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ กรณีเรื่องที่ดินดำเนินการจนได้ข้อยุติกับเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้

ประเด็นข้อเปรียบเทียบ		กรณีข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ที่สามารถได้ข้อยุติ	กรณีข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้
ประเด็นที่เหมือนกัน	ระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาท	5 เดือน มีการลงพื้นที่ติดตามผลการปฏิบัติ 4 ครั้ง	8 เดือน มีการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง 1 ครั้ง แต่มีการขอขยายระยะเวลาการรื้อถอนจากประชาชนโดยอ้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
	แนวทางการแก้ไขปัญหา	ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเจรจาให้มีการขอมรื้อถอน ให้ระยะเวลาดำเนินการ 30 วัน ลงพื้นที่ติดตามหลังจากนั้นทุก 10 วัน เนื่องจากผู้บุกรุกไม่ยินยอมปฏิบัติตามโดยดี	ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเจรจาให้มีการขอมรื้อถอน ให้ระยะเวลาดำเนินการ 30 วัน ผู้บุกรุกยินยอมรื้อถอนแต่โดยดี ตรวจติดตามผลการรื้อถอนตามระยะเวลาที่ขอขยาย

ประเด็นข้อเปรียบเทียบ		กรณีข้อพิพาทเรื่องที่ สาธารณประโยชน์ ที่สามารถได้ข้อยุติ	กรณีข้อพิพาทเรื่องที่ สาธารณประโยชน์ ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้
ประเด็นที่ แตกต่างกัน	ที่มาของ ปัญหาข้อ พิพาท	การขาดจิตสำนึกของประชาชน ต่อพื้นที่สาธารณะของแผ่นดิน	ความขัดแย้งส่วนตัวระหว่าง ประชาชนรายอื่นกับผู้บุกรุกที่ สาธารณประโยชน์
	ลักษณะ ปัญหาข้อ พิพาท	การรुकล้ำที่สาธารณประโยชน์ โดยเจตนา และกระทำความผิด อย่างชัดเจน	การรुकล้ำที่สาธารณประโยชน์โดย ไม่เจตนา การกระทำความผิดไม่ สามารถบ่งชี้ได้ในครั้งแรก
	แนวโน้ม พัฒนาการ ของปัญหา ข้อพิพาท	การเปลี่ยนแปลงของความเจริญ ทางการคมนาคมขนส่ง ทำให้ การสัญจรทางน้ำลดความสำคัญ ลง ถนนมีความสำคัญมากขึ้น ประชาชนจึงถมลำประโดง สาธารณะเพื่อเป็นทางเข้าออก	ปัญหาการกัดเซาะที่ริมตลิ่ง ทำให้ บ้านเรือนซึ่งตั้งอยู่ริมน้ำ ไม่สามารถ ระบุหลักเขตที่ดินของตนได้อย่าง ชัดเจนในครั้งแรก ประกอบกับการ ถมหรือสร้างแนวกันตลิ่งพัง ทำให้ เกิดปัญหาการรुकล้ำคลองสาธารณะ มากขึ้น
	สาเหตุ/ ปัจจัย อื่น ๆ ที่ส่งผลต่อ การแก้ไข ปัญหา	- ไม่ต้องประสานขอรับการ ตรวจสอบจากหน่วยงานอื่น ๆ - เจตนากระทำความผิดชัดเจน - ลักษณะนิสัยของประชาชน	- การประสานขอตรวจสอบรังวัด แนวเขตจากสำนักงานที่ดินจังหวัด - เจตนากระทำความผิดไม่ปรากฏ - ลักษณะนิสัยของประชาชน

**4) แนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ของศูนย์ดำรง
ธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม**

4.1 ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาในเชิงรุกมากขึ้น โดยให้มี
การบูรณาการหน่วยงานระดับจังหวัดลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทดังกล่าว

4.2 การให้ความสำคัญกับหน่วยงานที่เป็นฝ่ายสนับสนุน เช่น ทหารในการเข้าร่วมแก้ไข
ปัญหาข้อพิพาทที่สาธารณประโยชน์

4.3 การจัดทำมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาสัมพันธฺ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงความสำคัญของพื้นที่ส่วนรวม

4.4 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ของจังหวัด

อภิปรายผล

ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์นั้นมักจะได้รับ การเพิกเฉยหรือมองข้ามจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากการไม่เห็นความสำคัญของ “สาธารณสมบัติ” หรือตนเองได้รับประโยชน์จากการบุกรุกนั้น แต่เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไข ปัญหาการบุกรุกดังกล่าว โดยมีแนวโน้มไปในทิศทางการเจรจาไกล่เกลี่ย เกลี้ยกล่อม ประนีประนอมมากกว่าการบังคับใช้กฎหมายโดยทันที

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมาย ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลได้มีการกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้บุกรุกที่สาธารณประโยชน์ไว้ด้วย ซึ่งเป็นการใช้หลักรัฐศาสตร์ที่ “เน้นการเจรจาประนีประนอมมากกว่า” ความขัดแย้งกัน ความไม่ชัดเจนของแนวทางการจัดการที่สาธารณประโยชน์ของไทย เป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาข้อพิพาทที่สาธารณประโยชน์นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว หากเจ้าหน้าที่รัฐจะเน้นการใช้วิธีการเจรจาประนีประนอมก่อนการบังคับใช้กฎหมายนั้น ควรมีขอบเขตระยะเวลาที่สั้นและชัดเจนกว่าที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ในฐานะหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนหลักของพื้นที่ จำต้องมีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหขององค์กร มีการประเมินประสิทธิภาพผลการดำเนินงานของตนเอง เพื่อสะท้อนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในพื้นที่ รวมถึงรับฟังข้อเสนอแนะการดำเนินงานทั้งจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ของจังหวัด เป็นตัวกลางในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และประสานขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดส่งข้อมูลที่ทันสมัยเผยแพร่ผ่านสื่อแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่สาธารณประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว กระตุ้นความรับผิดชอบให้เกิดแก่องค์กรดังกล่าวต่อภารกิจหน้าที่ของตนเองมากขึ้นการเพิ่มอำนาจการดำเนินการทางกฎหมายให้แก่จังหวัดเฉพาะกรณีเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดบุกรุกที่สาธารณประโยชน์เพื่อออกคำสั่งทางปกครองทดแทนการนำคดีขึ้นพิจารณาต่อศาล จะสามารถทำให้การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทที่สาธารณประโยชน์ของจังหวัดมีความรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่ต่าง ๆ ในภาพกว้างมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวិจัยปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการที่สาธารณประโยชน์อย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกพร สุนทรวิภาต .(2549). *สภาพบังคับทางกฎหมายของข้อตกลงในการไถ่เกื้อยื้อชีพพิพาทของศูนย์ดำรงธรรม*. การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมการปกครอง.(2548). *คู่มือการดูแลรักษาและคุ้มครองที่สาธารณประโยชน์*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์ อสารศึกษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2549). *มาตรฐานการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์ อสารศึกษาดินแดน.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ.(2560). *รายงานเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนที่เป็นเลิศของศูนย์ดำรงธรรม และการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการการร้องทุกข์ของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ2.
- จังหวัดสมุทรสงคราม.(2561). *ข้อมูลทั่วไป*. ค้นเมื่อ 13 มกราคม 2562, จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/V2013/>.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2554). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการฝ่าวิกฤตภาวะโลกร้อน: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเมืองแกลง. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 7(1), 1–16.
- ไชยันต์ รัชชกุล.(2545). ความขัดแย้งในบริบทของสันติศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา หน่วยที่ 1-7.นนทบุรี.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์.(2549). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานก.พ.ร.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์. (2540). การปฏิรูปภาคราชการสู่สภาพที่พึงปรารถนา: ทำอย่างไร ใครรับผิดชอบ. *วารสารข้าราชการ*, 42(2), 24-43.
- ธรรมรังสี วรรณโก .(2550). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- นริสา ทองประไพ. (2548). *กฎหมายที่ใช้ในการจัดการสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน*. การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- นัฐพร ท้าวคำฟู.(2549). *มาตรการป้องกันการบุกรุกที่สาธารณะ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล.การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- นิธิตา สิริพงษ์ทักษิณ.(2559). *รายงานการวิจัย การจัดการความขัดแย้งเพื่อสร้างคามยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของชุมชนพุกควนเคิ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- บรรพต ต้นธีระวงศ์.(2547).*เอกสารคำบรรยายการเจรจาไกล่เกลี่ยระงับความขัดแย้งในระบบการแพทย์และสาธารณสุข ทางเลือกใหม่ที่ท้าทายใน โลกยุคปัจจุบัน.กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.*
- ประภาศรี พิษณุพงควิชชา และคณะ.(2558). *รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมมิติใหม่.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, สถาบันดำรงราชานุภาพ*
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิม.(2528). *พื้นฐานทางสังคมวิทยาของการศึกษา.กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- วันชัย วัฒนศัพท์.(2547). *ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา.(พิมพ์ครั้งที่ 2).นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.*
- ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย.(2559). *คู่มือการดำเนินการแก้ไขปัญหาการร้องทุกข์/ร้องเรียน. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.*
- ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม.(2561). *สรุปผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์. สมุทรสงคราม: บลูพรีนการพิมพ์.*
- สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.(2540). *รายงานการวิจัย กรณีศึกษาการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐและกิจกรรมของรัฐในชุมชน.ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์ ขอนแก่น.*
- สนทยา พลศรี.(2545). *หลักสังคมวิทยา.กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.*
- สมยศ นาวิการ.(2538). *พฤติกรรมองค์กร.กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.*
- สมยศ นาวิการ.(2543). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร.(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพมหานคร:บรรณกิจ 1991.*
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์.(2536). *ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ 6).กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุเทพ สุนทรเกสัช.(2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย.เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น*
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์.(2534). *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตะเกียง.*

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน.(2559). คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครอง
ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน.กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์
กรมที่ดิน.

อรุณ รักธรรม.(2538). ทฤษฎีองค์การและพฤติกรรมองค์การ.กรุงเทพมหานคร: เอสแอนด์จี
กราฟฟิค.